

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Hapanta Ta Hellēnisti Heuriskomena

Origenes

Coloniæ, 1685

Caput quartum, à Philippi morte exorsum, in Origenis occasu definens

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79842](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79842)

A

CAPUT QUARTUM.

I. *Philippus Imperator interficitur. Subrogatur Decius. Septima persecutio.* II. *Origenes pro Christo gravissimos cruciatus sustinet.* III. *Librum de martyrio scribit ad eum Dionysius Alexandrinus.* IV. *Origenis modestia. Utrum ad vitandum Æthiopis stuprum Christi fidem ejuravit, & quo id tempore contigerit.* V. *Castigatur Criticorum nonnullorum temeritas.* VI. *Mortuo Decio vinculis solvitur Origenes. Decio succedunt Gallus & Volusianus.* VII. *Obit Origenes anno ætatis 69. Pereunt Gallus & Volusianus.* VIII. *Elogium Origenis.* IX. *Sepelitur Tyri. Vana de ejus salutē quæstio prætermittitur.* X. *Ipsius discipuli recensentur.*

I. **T**RIPLICEM hanc, quam proxime commemoravimus, adversus succrescentes hæreses velitationem videtur Origenes exercuisse postremis imperii Philippi annis; qui cum septimum jam annum rerum potiretur, Decii fraude Veronæ ab exercitu interfectus est. Subrogatur in ejus locum Decius, qui ut in Philippi memoriam incensus erat odio, Christianorum, quos visus erat caros habere Philippus dum viveret, res vastare, ac nomen funditus delere constituit. In teterrima hac igitur persecutione princeps occubuit Fabianus Pontifex maximus, in ejus locum suffectus est Cornelius. In carcerem quoque compacti sunt nobiles Episcopi, Alexander, is à quo inter Presbyteros quondam Origenes fuerat cooptatus, & Babylas: qui cum letho destinati in vinculis obiissent, huic Fabius, illi Mazabanes succellit. Et quid eos omnes recensere attinet, quos funestissima illa Ecclesiæ clades consumpsit? Referta sunt eorum nominibus antiqua Martyrologia. Sed Palæstinam præcipue ea strages affecit: multi siquidem Origenis exhortationibus accensi Decii furoribus sese fortiter objecerunt.

II. Qui Tyrum jam ante concessisse Origenem credunt, quam Christiani à Decio oppugnari cepti sunt, facile iis assentior: secessus annum assignare, hariolari est. In eum certe maxima Persecutionis hujus gravitas incubuit, quam eadem pertulit constantia, qua aliis eam ut perferrent, auctor fuerat. Nam primum in profundum carcerem detrusus est; torquis ferreus collo injectus; pedes ligneis pedicis grandi intervallo invicem remotis ita inserti sunt, ut divaricatis cruribus distractum corpus per multos dies dirissime torqueretur: intentabantur ignium & suppliciorum minæ, ac multiplex denique tormento senile corpus cruciabatur. Altem ille contra, & erectum animum super fortunam gerens, & vitam suam post Christi fidem ducens omnes asperitates superavit. Ac secum præclare actum existimasset, si extremum ab eo supplicium improbus expetivisset iudex, cui unum id fuit propositum, omnes martyrii cruciatus innocentissimo homini infligere, eundem vero sperata per mortem martyrii mercede privare. Ostentatum itaque certaminis & laborum præmium in aliud tempus dilatum est.

III. Bene autem de se merito magistro, dum in tormentis esset, optimus discipulus, & veteris amicitiae memor Dionysius Alexandrinus non defuit, librumque ad eum de martyrio scripsit, quo animum illi dolore ac miseria tabescentem relevaret, & ei solatii præstaret vicem, qui aliis hanc omnibus præbere solitus erat.

IV. Nicephorus Eusebii perpetuus affectator ducem suum hic deserit, & in atroces adversus Origenem, more recentium Græcorum, calumnias divertit. Eum ait modestia ac Christiana humilitate, quæ virtutum omnium parens est, amissa, in Deciana Persecutione tormentis afflictum, suam quidem constantiam ac fidem Ecclesiæ præstitisse; verum admoto Æthiope qui castissimo corpori illuderet, thura Diis adolere maluisse, quam ejusmodi probum in se admittere: atque inde divina gratia cum excidisset, in varias hæreses delapsus, multisque in errorem inductis, ab Ecclesiâ Christi longo post tempore fuisse exterminatum. Hæc habet Nicephorus, quæ ad veritatis amissam revocata, & cum Veterum scriptis, unde deprompta sunt, conflictâ, fidem suam decoquent. Nimiam enim sibi superbiam tunc sumxisse Origenem, quamvis ante Nicephorum scripserint Anastasius Bibliothecarius, & Zonaras, vix equidem credo, qui subjectissime de se ac demississime in libris à se hoc tempore scriptis & loquitur & sentit. Ad hæc postquam in Persecutione Deciana nuntium Christo remisisse Origenem scripsit, addit in multas deinde incidisse hæreses, multisque errandi causam dedisse, ac multo post tempore Christianorum communione fuisse privatum: quæ secum manifesto pugnant, cum perpaucis ante Origenis obitum an-

Niceph. lib.
5. cap. 32.

Anastasius
Hist. ad A.

Chr. 244.
Zonar.

Hist. lib. 2.

nis instinctus furore Decius Christianis bellum indixit. Sciendum præterea id hauisse A Nicephorum ex Epiphanio, qui hanc Origenis perduellionem narrans Hær. 64. cap. 2. de Persecutione Deciana altum fileit, quemadmodum Cedrenus, & Suidas: in libro autem Demenſ. & Ponder. cum Decianæ Persecutionis meminit, Origenem quidem multa tunc perpeſſum fuiſſe docet, Æthiopem vero neutiquam commemorat. Nec commemorat certe Johannes Zonaras, qui eum tamen tormentis victum ſub Decio à fide deſciſſe tradit; & arrogantia elatum pravorum dogmatum auctorem fuiſſe. Zonaram ſefellerunt malè accepta hæc Epiphanii verba: *καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ὀρίγην πολλὰ πειρασθὲν εἰς τὴν ὁρμήν αὐτοῦ ἐκ ἐπιδόσεως*, obſtante nimirum ſævitia iudicis, non Origenis perſidia, quo minus martyrii coronam conſequeretur. Male ea quoque intellecta ſunt ab Anaſtaſio Bibliothecario, & ad annum Chriſti 244. perperam relata: quo anno imperium adeptus eſt Philippus, ſexen- B nio coque amplius ante Decianam Persecutionem. Glycas autem Epiphanium ſectatus, & quicumque hoc Origenis facinus Decianæ Persecutionis temporibus assignant, minime quidem Epiphanium auctorem habent. Imo vero, aperte illis contradicere, ſi quis ad narrationis illius contextum animadvertat, plane fatebitur: id quippe Alexandria contigisse ſcribit, atque Origenem idcirco ab Ecclesia fuiſſe deſectum; cumque ſciriſui eſſe perdoletur, patria exciſiſſe. At Deciana tempeſtate neque Alexandria fuiſſe Origenem, neque ab Eccleſiæ communione ſegregatum, neque Alexandria fuiſſe profectum vel docuit quicquam, vel credi poteſt, & ex Euſebii, ipſiusque Nicephori, & aliorum hiſtoriis ſatis reſellitur. Quæ quidem omnia huic apprime ætati conveniunt, in quam factum illud coniecimus, Nam & tum Ale- C xandriæ verſabatur Origenes, & ſtatim poſt flagitium reliquit Alexandriam, & à Chriſtianorum ſocietate depulſus eſt, nec multo poſt Hieroſolymam adiit, ubi in publico Chriſtianorum cœtu commiſſum ſcelus lacrymis proſecutus eſt. Quamvis autem rebus Chriſtianis faveret, qui tunc Imperio potiebatur Severus Alexander, eas tamen pro libidine divexabant provinciarum rectores, Chriſtianosque complures neci dabant. Id declarant Eccleſiaſtici Annales, & Martyrologia. Conſtat ergo hallucinatum Nicephorum, nec ad Decianam cladem hoc Origenis facinus ullo modo pertinere.

Verum præpoſtere agimus qui rei hujus perſecutamur tempus, reſne ipſa fuerit aliquando, certum nondum habemus. Quamvis enim clariffimo monumento conſignatum id ex- ter in libris Epiphanii, egregii ſcriptoris & antiqui, rem tamen ſuum ad examen revocavit D Baronius, ut diximus, conſectamque iudicavit, & ne manus cum Epiphanio conſerere cogeretur, aſſutum ejus ſcriptis fragmentum illud & inſertum pronuntiavit, Baronio aſſenſi ſunt Halloxius, Raynaudus, & Valeſius; contradixit Petavius. Nos utriusque partis rationibus adductis, nihil præiudicii vel auctoritati tribuentes noſtram ſententiam paucis exponemus. Rationum Baronii ſumma hæc eſt. Si reſ ita ſe haberet, uti expreſſa haberetur apud Epiphanium, meminiffent utique ejus, vel obijciendo Origenis adverſarii Theophilus, & Hieronymus; vel reſutando fautores ejus Euſebius, Pamphilus, & Ruſinus; vel veſtuſti Patres Auguſtinus, Vincentius Lirinienſis, alique, qui de eo ſuſe & explicite egerunt, & in controverſiis Juſtiniani ævo adverſus Origenem tanto ſtudio agitatæ aliqua tandem facinoris ejus fuiſſet inſecta mentio; nec id quoque prætermiſſet Porphy- E rius, cum Ammonium à Chriſto ad Ethnicorum partes tranſſuſſe commentus eſt: reſ hæc ab illis eſt ſilentio prætermiſſa: igitur ne vera quidem. Eadem hæc fere re- præſentat Halloxius, & amplificat dicendo ac dilatat, unumque addit quod animadverſio- ne dignum eſt, cum fabulæ iſtius primum videri inventorem qui Juſtiniano Imperatori di- ctavit Epiſtolam ad Menam Conſtantinopolitanum Patriarcham adverſus Origenem, quæ in Concilio V. Acta relata eſt. Cur ita ſentiret, non appoſuit; & vero quid apponeret non habuit; nullis enim aucto-ribus, nullis argumentis reſ falſa poterat approbari; facti ſiqui- dem illius præter Epiphanium meminit Nemeſius Juſtiniano antiquior; meminit & Leon- tius Byzantius, quem Bellarminus Quinta Synodo ſuperiorem fuiſſe cenſet. Huc adde ido- latriæ quidem Origenem hac Epiſtola Juſtinianum arceſſere; de Æthiope ne verbum F quidem injicere. Neque certe probabile eſt in Encyclica hac Epiſtola ad univerſos Epiſco- pos deſtinata, Imperatorem, vel qui nomine Imperatoris ſcripſit, mendacium re nulla po- ſtulante conſectum, Patribus in os objeciſſe, viris non illiteratis, & rei inaudite novitatem proculdubio miraturis, ejusque falſitatem facile perſpecturis. Repudiata igitur hac Halloxi con- jectura, Baronium ipſum adoriatur. Ac primum fateatur neceſſe eſt admiſſum ab Ori- gene idolatriæ ſcelus Nemeſio, Leontio, & Juſtiniano notum ac commemoratum fuiſſe. Ejus autem tacendi eas habuerunt cauſas Origeniani oppugnatores nominis, quas ex- ponit Petavius; vel quod ad ventilanda nimirum Origenis dogmata ætenti, admiſſum hu- manitus flagitium neglexerit; vel quod emendatum pœnitentia crimen objicere, illibe- rale & iniquum eſſe duxerint. Quas ad cauſas, illas etiam acceſſiſſe ſeputo, cur id reticerent Orige-

Bar. ad A.
253. N. 120
Ch. ſeq.
Hall. Orig.
deſ. libr. 4.
queſt. 3. &
Not. p. 35.
36. 37.
Theoph.
Rayn. Ho-
plotheca
ſect. 2. ſerie
1. cap. 2.
Valeſ. ad
Euſeb. Hiſt.
1.6. cap. 39.
Petav. A.
nimadv.
ad Epiph.
Hær. 64.
cap. 2. &
ad libr.
de pond. &
meſc. 18.
Nemeſ.
cap. 30.
Leont.
Schol.
Action. 10.

A Origenis adversarii, quod licet sacrificatorum se recepisset, non ipse tamen, sed qui cum circumstantibus facinoris auctores & impulsores, manibus ejus apprehensis & excussis ipsi videntur foco thus intulisse: quod licet ab Ecclesia fuisset ob eam causam ejectus Demetrii compluriumque Episcoporum judicio, ab Alexandro tamen, & Theodotio Episcopis tanta esset charitate susceptus, ejusque patrocinium tanto studio complexæ essent Arabia, Palestina, Phœnicia, & Achaia Ecclesiae, ut ea re fere criminis depulso contineretur; quod licet capitalis sit vel tenuis admixta idololatriæ suspicio, & graviter peccasse Origenem fatendum sit, minime tamen hoc nomine posset accusari, quin ejus ingens pudicitiae studium una prædicaretur: quod denique diris sub Decio singulari constantia tolerantis tormentis, prioris criminis noxam satis correxisse, ejusque luisse poenas, & pristinam mollitiem expiatis videretur. Atque iisdem fere rationibus, quo minus id Christianis exprobraret, absteritum fuisse Porphyrium existimo. Quod nullus ergo vitio dederat, quomobrem quisquam excusaret, ratio nulla fuit. Inde par apud multos ea de re silentium, Eusebium autem, cur id scribendo prætermitteret, eo fuisse impulsam jam supra dixi, quod in Apologia pro Origene hoc & ejusmodi plurima fuisset complexus, quæ ad Historiæ suæ propositum non omnino accommoda, quippe quæ res ad universam Ecclesiam spectantes exequeretur, repetere insuper habuit. Jacent igitur collecta à Baronio adversus hunc Epiphani locum argumenta, quem vel ipsa styli similitudo, ut recte notavit Peravius, satis Epiphano adjudicat.

V. Cautius equidem ac reverentius Antiquorum, sed Patrum præsertim monumenta catingi vellem. Nam quamvis parce, & non sine aliqua verisimilitudine manus Epiphano attulerit hoc loco Baronius, homo ut excellens ejus ingenium, & singularem doctrinam fiteam, sagacissimæ in arte Critica & acerrimæ naris; hoc tamen exemplum in sequens ævum labem trahere potest, ut tanti viri auctoritate producti literati homines, venerandæ vetustatis operibus illudere, eaque ad libitum recoquere, ac incudi suæ reddere fortasse ausuri sint. Quæsi si sane multum ac diu, plusne perniciæ in literas an utilitatis Criticæ ars intulerit. Quot enim sana & integra Veterum scripta pervertit Criticorum temeritas, dum quidquid minus mente perciperent, id ad arbitrium suum refugiendi licentiam sibi fecerunt? Quot volumina suis tota detraxerunt scriptoribus, alienis attribuerunt? Differor ira, quotiescunque viles de plebe Grammaticorum literatores bonis Auctoribus in scitiae suæ virus aspergentes video; & si quando nova vox, & Lexicographis incognita sese det, eam absque cunctatione obelo suo jugulantes, & obtrusis suis conjecturis per summam audaciam nobis fucum facientes. Et tum vel maxime sese Criticos dici amant, sibi que placent, quando nobis Auctorum larvas, veris ipsis deformatis Auctoribus objecerunt. Atque hæc pestis nihil non pervagata est, Plurimæ quidem sordes vel per temporis diuturnitatem, vel per librariorum foecordiam Antiquorum scriptis allini atque adhærescete sinitæ sunt: at eas non nisi manifestas elui, nec quicquam nisi vel manuscriptorum Codicum ope, vel certis & evidentibus argumentis supponi, & in Notas potius extra Auctoris ipsius contextum, quantumvis acute cogitatas conjecturas rejici velim. Sed hæc erant alterius loci. Nunc ad rem.

E VI. Quoto Decii anno cruciatibus tortus fuerit Origenes, nescitur; at cum biennium Decius in imperio non expleverit, levis est dubitatio. Id videtur anno Christi 250. Origenis 65. attribuendum. Nec apparet item, quomodo vinculis elapsus sit, Ego vero id per obitum Decii contigisse opinor, quo à Barbaris deletio cum exercitu, imperium cepisset Vibius Gallus, ascito in consortium Volusiano filio. Tunc enim tranquillatis Christianorum rebus, libertatem quoque suam adeptum Origenem verisimile est. Atne tum quidem ætas ad senium deversa, laboribus fractum, otio ac desidia mollivit: sed vix ægritudine relaxatus ac miseria, quæ cum in Decii lanienæ pæne eliserat, aliis quos eadem afflixerat clades, utilia solatia per Epistolas subministravit. Id ostendebant innumera ejus Epistolæ, quæ post Decianam vastationem scriptæ, & multo post à piis & studiosis hominibus servatæ vetustate demum perierunt. Aliane præterea ante mortem literis mandaverit, quoniam de eo nihil antiqui Scriptores tradidere, compertum non est. Vix credi tamen potest impatientissimum otii ingenium ab assueto scribendi labore, quo tot elucubrata feruntur librorum millia, conquievissse.

VII. Jamque novem ac sexaginta Origenes confecerat annos, cum labore & annis confectum tempestitiva mors Tyri consumit, anno post Christi ortum 254. quo anno Interamniæ Gallus, & Volusianus interfecti sunt. Cum enim natum eum demonstraverimus anno post Christum 185. adjectis 69. quot vitæ explevit annos; omnino efficitur summa annorum 254. Quamvis autem ita scripserit Eusebius: *ὁ γενὸν κατὰ φασγύνα γὰρ καὶ σφαγῆς. Euseb. lib. 7. cap. 3.* *καὶ ἀεὶ ζῶντι ἐν τῇ αἰῶνι τοῦ Θεοῦ ἐξομολογῶντα διανοήσας ἔτη τελευτῶν,* non iis præcise significavit hoc ipso tempore obiisse Origenem, quo Gallus extincto Decio successit; quod

quod nonnulli perperam opinati sunt; sed imperium tenente Gallo, fato functum Origenem fuisse. Scribit Photius Cod. 118. narrare Pamphilum, aliosque complures, Origenis vitam & res gestas ex iis ipsis qui hominem viderant persecutatos, in Deciana Strage martyrio ipsum vitam finivisse. Id refellit Photius, Galli & Volusiani temporibus decessisse hunc asserens; ex eiusque Epistolis post Decii mortem datis sententiam suam roborat. Infelicem miserabiliter periisse pronunciat Nicephorus, levis Auditor, neque quid scribat satis pensi habens: inde adeo sic sentiens quod eum post idololatriam erroribus implicatum, in impietate diem clausisse crediderit. At contra Theotimus Tomitanus Episcopus, notæ pietatis Antistes, præclara eum morte defunctum fuisse adversus Epiphanium asseveravit.

Socrat. lib.
6. cap. 12.

VIII. Atque hunc demum vitæ finem habuit Origenes Adamantius, vir in Ecclesia Dei B longe maximus; quem præter profapiam avita in Christum pietate, & Leonidæ patris martyrio claræ propriæ virtutes nobilitarunt; ingens martyrii desiderium, contestatus amor pudicitiae ac paupertatis, perpetua voluptatum contemptio, proluxa fidei Christianæ propagandæ voluntas, servandarum ab aeterno interitu animarum vehementes cupiditas, inlicita in laboribus constantia, singularis in periculis fortitudo, insignis adversum omnes mansuetudo & obsequentia, commemorabilis in magno splendore modestia, & rara morum sanctitudo: portento ad hæc ingenii vis, memoria expromta, quam & herbæ cujusdam à se repertæ usu auxillis fertur, minime licet assentiente Epiphanio, subtile iudicium, mirus in dicendo lepos, oratio ad persuadendum efficax, acris læpe & vehemens, nec tam virtutibus ornandis facta quam carpendis vitiis, mirabilis humanarum, divinarumque rerum scientia, C ut nemo esset primarum artium magis princeps. Nec fama meritis inferior; summa apud proceres gratia, par apud Ecclesiæ principes auctoritas. Verum egregias vel à natura collatas, vel comparatas ab arte dotes obscurabant præceps quidam animi calor, neque satis considerata sacrarum literarum tractatio, & prope temerarium reconditorum ac supra mentis humanæ caput positorum Dei mysteriorum evolvendi studium; quibus vitiis paritè virtutibus suis jam ante invidiæ causam in se erumpendi dedit. Exarsit in eum tota pene Ecclesia: calumniis vexatus, maledictis confixus, profectus scriptis, percussus anathematis, ab Ecclesia segregatus multorum Episcoporum suffragiis, patria ipse dejectus est, homo mitis & injuriæ opportunus; ut non facile existimari possit, majorine hominum flo- D ruerit gratia, an odio flagaverit. Quisquis tamen ex veritate rem spectaverit, fatebitur dubio procul longe pluribus eum virtutibus enituisse quam vitiis, quæ tanquam nævi aliqui eximio corpori, sic animo excellenti adhæserunt.

Wern. in
Falsic.
temp.

IX. Sepultura affectus est Tyri; cujus sepulchri vestigia hodieque superesse prædicant, qui hæc loca lustrarunt. De salute Origenis disputationem à multis motam fuisse scio, quorum alii cælo pro meritis donatum credunt; alii contra, inter quos Georgius Synellus, æternam animæ jacturam fecisse affirmant. Vana, & inanis quæstio, quam nos ad necessaria properantes iis disceptandam relinquimus, qui tantum ingenio suo licere volunt. *Grandis labyrinthus*, inquit barbare Wernerus Westphalus, sed vere, à *diversis textitur de Samson, Salomone, Trajano, & ipso Origene, an videlicet salvati sint, an non: quæ quia sine periculo nesciuntur, nec etiam Ecclesia certificata est de his, Domino totaliter committenda sunt.* E

Hieron. in
l. de script.
Eccles. in
Tryphon.

X. Prodierunt è Schola Origenis viri pietate insignes & doctrina Plutarchus, Serenus, Heraclides, Heron, Serenus alter, Heras, & Basilides, acerbos cruciatus, & mortem denique ipsam Christi nomine perpelli: Heraclas item Plutarchi hujus frater, Origenis primum discipulus, tum in docendo socius, deinde successor, ac Episcopus demum Alexandrinus; Dionysius Alexandrinæ Ecclesiæ post Heraclæ mortem Antistes, eruditione & scriptis longe celeberrimus; Gregorius ille à miraculis cognomen adeptus, Neocæsariensis Episcopus, qui æqualibus suis omnibus Origenem ætate jam affectum in familiaritate anteposuit; Athenodorus Gregorii frater; Tryphon rara Scripturæ peritia illustris, cujus & nonnullas ad Origenem Epistolas suis temporibus extitisse tradit Hieronymus; Firmilianus Cæsariensis in Cappodocia præsul, Origeni sic deditus, ut ejus conveniendi causa F patria relicta longum ac difficile iter constitueret. Annumeranda his quoque Barbara Nicomedensis virgo, genere nobilis, eruditione clara, ab Origene primum per epistolas & Valentinum Presbyterum ad eam missum ab Ethnicorum superstitione revocata, & Christi mysteriis instituta, ac tandem in Maximini persecutione sævisime ex cruciata, & securi percussa. Tum autem ex Origenis epistolis Christi fidem hausit, postquam Presbyterii dignitate auctus Alexandriam ex Achaia reversus est. Ab eo quippe jam Presbytero Alexandria data est ad ipsam Epistola, quæ in ejus Acta inserta est. Potamiænam virginem nobilissimo martyrio claram inter Origenis discipulas Rufinus & Nicephorus recensent: sed fucum iis fecit Eusebii locus non satis attente perspectus, ubi in hanc seriem disertis verbis septimus refertur Basilides; de Potamiæna vero talis nulla apud eum suspicio est. Quo magis

A magis mirandum est ab erudito viro in hunc censum Potamianam adscribi, Basilide expun-
cto. Quasi vero parum credibile sit virum bellicæ rei deditum, cum Origenis fama per-
motus esset, accessisse ad eum, & nonnulla rerum Christianarum accepta ab eo notitia, cum
Potamianam ad supplicium pro munere suo deduceret, eam ad improborum hominum pe-
tulantiâ prohibuisse, ab eaque postmodum jam fato functa secundum quietem excitatum,
Christi fidem palam fuisse professum. Huc etiam confert Nicephorus Alexandrum Hie-
rosolymitanum Episcopum, & Cæsariensem Theotistum; quibus Mammæam quoque ad-
jungere, & memoratum illum ab Eusebio Arabiæ Præsidem rationi consentaneum est. De-
nique *Innumerari*, inquit Vincentius Lirinensis, *ex sinu suo Doctores, innumeri Sacerdotes, Con-*
fessores, & Martyres extiterunt.

Niceph. l.
5. cap. 20.
Euseb. l. 6.
Hist. c. 19.
Vincent.
Lirin. adv.
Har. Com-
mentario
1. cap. 23.

ORIGENIANORUM

LIBER SECVNDVS.

ORIGENIS DOCTRINA.

Libri secundi partitio.

EXPLICATA Origenis vita; institutus ordo postulat ut ad exponendam ejus doctri-
nam progrediamur. Id propositum fronte simplex, multiplex sane est in recessu: nam
& de eruditione Origenis, & iis quibus potissimum dum viveret animum informa-
vit artibus & studiis, nonnulla præmittenda erunt. Tum dogmata illius suis distincta pro-
ponentur capitibus; non ea quidem quæ Ecclesiæ decretis consona universa tulerunt suffra-
gia, vel quæ levioris sunt momenti; sed quæ majoris in Ecclesiâ ponderis à communibus &
receptis sunt aliena sententiis; eaque præsertim quæ Patrum subinde censuris & Anathe-
matis Synodorum vexata sunt. Quibus subjungetur Origenianæ doctrinæ, non dicam Apo-
logia; nam neque ausim, neque sane velim, sed accuratum & præjudiciis omnibus liberum
ac solutum examen. Hinc ad ipsam Dogmatum illorum describendam summam fortunam
accedemus, ut quas excitavit in Ecclesiâ procellas, quantis partium studiis oppugnata
& propugnata sint, palam fiat. Atque ita in capita quatuor Liber iste distribuitur. I. agitur de
eruditione Origenis. II. Dogmata ipsius excutiuntur. III. Doctrinæ ejus generale examen
continetur. IV. Fortuna doctrinæ ejusdem narratur.

CAPUT PRIMUM.

ORIGENIS ERUDITIO.

I. Scripturæ callentissimus fuit Origenes, II. sed Ebraicæ linguæ parum consultus, Sa-
maritana vero penitus ignavus. III. Scripturæ Interpretes, scriptoresque Ecclesiasticos stu-
diose legi: IV. Sacra doctrinæ causa excoluit τὰ ἱερὰ διδάσκειν, Philosophiam præsertim; V. sed
& reliquas disciplinas.

I. PRIMUM illud ac præcipuum fuit Origenis à teneris pueritiæ annis ad obitum
usque studium, ad interiorem ac reconditam sacrarum literarum peritiam pene-
trare. In quo quidem ita se tractavit ut admirabile esset, nec quisquam deinde
tantum in ea exercitatione consecutus sit; sive literam ipsam, quemadmodum vocant,
spectes, quam totam memoriâ ita commendaverat, ut locos omnes ex tempore, etiam li-
bris inconsultis, apposite recitaret; sive intimos ac latentes sensus, quos tanta sagacitate
eruit, ὡς ἐξ ἐνός, inquit Suidas, πάντας τοὺς μετέπειτα τῆς ἐκκλησίας διδασκαλὸς καὶ ἀφορμὴς εἰληφέναι.

d

Id